

A tündék

Nyár

A Királyréti Horgásztó körül este mindig gyorsabban sűrűsödik a levegő, mint máshol.

A tanösvény táblái ilyenkor fakóbbnak tűnnek, a rajtuk lévő rajzok – levelek, rovarok, madarak – mintha nem magyaráznának, hanem figyelnének. Aki nappal jár erre, az inkább tanul az ösvény tábláit nézegetve. Aki alkonyatkor, az elmerengve emlékezik valamire, amit sosem tanult.

Márton nem hitt az ilyesmiben. A városból jött, egy hosszú hét után, hogy kifújja magát. A tanösvény elején még mosolygott a figyelmeztető táblán: „A természet csendje érték.” Feje tele volt az elmúlt hét eseményeivel. Gondolatai a feladaton jártak, amit nem szívesen vállalt el de tudta hogy meg kell felelnie főnöke elvárásainak, különben visszaminősítik, és a hosszú évek alatt elért eredményei pillanatok alatt semmivé lesznek. A tó felől halk csobbanás hallatszott, mintha valaki kavicsot dobott volna a vízbe, de senkit sem látott. A horgászhelyek üresek voltak, a stégek nedvesen csillogtak.

Próbálta kitakarítani az agyát az elmúlt évek technikáit alkalmazva, de sehogy sem tudott a nyomasztó gondolatoktól szabadulni.

Ahogy beljebb ért, a fák között furcsa szag terjengett. Nem rothadás, nem virág – inkább nedves föld és füst keveréke. Megállt az egyik tanösvényi állomásnál, ahol a mocsári növényekről szolt a tábla. A betűk mintha elcsúsztak volna egymáson. Pislogott. A szél nem mozdult, mégis hallotta a levelek zizegését.

A tó felől ekkor egy alak bontakozott ki a párából. Alacsony volt, sötét kendőt viselt, és olyan természetességgel lépett a stégre, mintha mindig is ott lett volna.

- Boszorkány – gondolta mosolyogva gyermekkori meséket felidézve – biztos, csak nem figyeltem.

- Kissé elkéstél – mondta az asszony, anélkül hogy ránézett volna. Hangjából enyhe szemrehányás érződött. Kendőjét megigazította a vállán

- Tessék? Bocsánat, - nézett körbe Márton - hozzám szolt?

Márton hangja túl hangosnak tűnt.

- Igen, legalább öt évet késtél – felelte a látomás, és a vízre mutatott. – A válaszok a kérdéseidre most már ott vannak. Ne félj tőle, csak próbálj lelassulni. A türelmes meditáció segít válaszokra lelned.

Márton a vízbe bámult. Úgy érezte, hogy elméje lassan kitisztul.

A tó felszíne megmozdult. Nem hullámozott, inkább lassan, körkörösén sötétedett, mintha valami alulról húzná le a fényt. Márton hirtelen úgy érezte, hogy nem szabadna itt lennie. A tanösvény felé indult, de az ösvény, amelyen jött, nem ott volt többé. A fák sűrűbbek lettek, a táblák eltűntek.

- Mit akar tőlem? – kérdezte az erdei asszonyt.

Az asszony végre ránézett. Szeme nem volt fekete, inkább túl világos, mint a köd hajnalban.

- Semmit – mondta. – Te szeretnél valamit a múltadból, amit elveszítettél, amikor elfelejtetted, hogy hova tartozol. Gyakran így van. Aki idejön, hoz magában valamit, amit nem mert vagy nem tud elengedni. A gondolatok terhe pedig tragédiába torkollóan nyomja egyre lejjebb és lejjebb.

Márton szeme lassan a megértés melegét kezdte sugározni, arca kisimult.

- Tudna nekem segíteni? - kérdezte.

A tó felszínén emlék képek jelentek meg. Egy kéz, amelyet nem engedett el időben. Egy szó, amit nem mondott ki. Egy döntés, amit halogatott. Márton térde megreogyott. A víz hidege a bokáját érte, pedig még a parton állt.

- Nem boszorkány vagyok – folytatta az asszony csendesén. – Azok nem itt élnek.

- Én egy emlék vagyok. A tóé. Az erdőé. A tiéd.

A köd hirtelen megindult, mintha valaki kifújta volna. Márton zavartan felkiáltott, de a hangja beleveszett a fák közé.

Amikor a tanösvény elején másnap reggel egy túrázó megtalálta a hátizsákját, benne volt minden: telefon, kulcs, iratok. Csak Márton nem került elő. Nyomtalanul tűnt el mint a feloszló köd.

A horgásztó vize aznap különösen tiszta volt. Aki sokáig nézte, esküdni mert volna rá, hogy egy pillanatra arc rajzolódik ki benne – majd eltűnik. A tanösvény tábláin pedig, ha jól figyelt az ember, egy új sor jelent meg a régiék alatt, mintha mindig is ott lett volna:

„Aki belép az erdőbe, nem mindig tér vissza ugyan olyan emberként.”

Ősz

Ősszel a Királyréti Tanösvény soha nem figyelmeztet semmire. Nem ropog hangosan, nem csikordul a fagy. Csak puhán nyeli el a lépteiket. Az avar vastag, a színek tompák, mintha az erdő már eldöntötte volna, mit tart meg magának, és mit enged el.

Anna október végén érkezett az erdőbe. Tanár volt, biológiát tanított, és a tanösvényt nappal akarta végigjárni, jegyzetelni, képeket készíteni. Az eső szemerkélt, mintegy figyelmeztetésként, de nem fordult vissza.

Az ilyen esők – gondolta – nem veszélyesek, csak áztatnak egy kicsit.

A tóhoz vezető elágazásnál megállt. A víz szintje alacsonyabb volt, a part mentén sötét csík mutatta, meddig ért a nyáron. A stégek üresek, a horgászszékek eltűntek, mintha sosem lettek volna. A víz felszínén levelek úsztak, lassan körözve, ugyanabba az irányba.

Anna fényképezett. Amikor visszanézte a képet, egy árnyék látszott a háttérben, ott, ahol senki sem állt. Értetlenkedve felnézett és inkább sejtett, mint látott egy homályos árnyékot. Az árnyék nem mozdult, de úgy tűnt mintha nem lenne teste. Csak egy sűrűbb folt a köd mélyén, ami füst szerűen kavargott.

– Tudom – mondta egy hang mögüle. – Te látni jöttél. Nem tudod, hogy emlékezni, vagy felejtetni szeretnél inkább. Válaszokat vársz, de nem tudod, hogy kit kérdezhetsz. Vársz valamit az erdőtől, a tótól, az időtől.

Anna dühösen felé fordult – A frászt hozta rám – gondolta.

Az asszony most más volt. Nem kendőt viselt, hanem kopott kabátot, haja nedvesen tapadt az arcához. Szeme mégis ugyanaz: túl világos.

– Az ősz sok embert hoz ide. Azután egyre másra visszahozza őket. Te sem most jársz itt először. Anna hátrált pár lépést. Annak ellenére, hogy félelem ült a lelkére, a kíváncsisága nagyobb volt. Gondolataiban az után kutatott vajon találkoztak-e már valaha.

Az asszony elmosolyodott, mintha hallaná a gondolatait.

- Nem kell tartanod tőlem, ha tudok segítek megszabadulni a terheidtől, a nehéz gondolataidtól. Legyél bátor és beszélj nekem róluk.

Anna nagyot sóhajtott. Úgy érezte le kell ülnie egy padra, mert a lábai elgyengültek. Azon kapta magát, hogy hosszú ideje beszél, és hálás volt azért, mert figyelmesen hallgatják.

A padon ülve látta a tanösvény tábláit. A táblák a helyükön voltak, mégis, mintha folyamatosan változtak volna. A feliratok változtak, a növények nevei alatt kézírás jelent meg, halványan, mintha ceruzával karcolták volna a fát. Dátumok. Nevek. Egyesek áthúzva.

– Ez... nem lehet – suttogta zavartan.

– Az emlékezet nem kér engedélyt – felelte az asszony. – Te sem kérted, amikor mindenkiről megfeledkeztél.

A tó nem sötétedett, mint nyáron. Most tiszta volt, hideg, és visszatükrözte az eget. A felszínen Anna saját arca jelent meg, de a tekintete idegen volt. Fáradt. Döntések nélküli.

– Ha akarsz maradhatsz – mondta az asszony. – Ősszel mindig marad valaki. Figyelj és tanulj! A levelek egyszerre mozdultak. Az eső elállt. Anna nem emlékezett, mikor tette le a fényképezőgépet. Csak arra, hogy már régóta állt ott, és a tó minden apró rezdülését ismerte.

Másnap egy kiránduló megtalálta a gépet a stég szélén. A képeken az erdő volt, a víz, a köd – és az utolsón egy nő, háttal, a parton. Mintha a tóba nézne. Mintha vigyázna a tóra, mintha át akarná ölelni.

Helybéliék azóta gyakran mondják, hogy ha valaki túl sokáig időzik a horgásztónál, az érzi a tekintetet a hátán. Nem fenyegető. Nem hívó. Csak elgondolkodtató, emlékeztető.

Tél

Télen a Királyréti Horgásztó sosem néz vissza. Befelé figyel. A jég vastag, opálos, időnként árnyak suhannak alatta, és a környékbeli remélik, hogy csak egy vidra vagy vízi patkány árnyai látják.

A tanösvény ilyenkor rövidebbnek tűnik: a hó elnyeli a kanyarokat, a táblák fehér sapkát hordanak, mintha hallgatásra esküdtek volna.

Gergő január elején érkezett, hajnalban. A hideg csípett, de nem ez zavarta, hanem a csend. Úgy érezte, hogy ez nem az a megszokott téli némaság; ez feszesebb, figyelőbb. Átkozottul zavarta.

Gondolatait a városi zaj, és a saját gondjai kötötték le. Képtelen volt szabadulni tőlük.

A tóhoz vezető ösvényen egyszer sem csúszott meg, mintha a hó megtartotta volna. A stég előtt megállt. A jég alól tompa hang szűrődött fel, először azt hitte a jég rianását hallja, azután észrevette, hogy lassú, szabályos kopogás, kongás, recsegés amit hall, mintha valaki alulról számolna.

Egy. Kettő. Három.

– Hallod? – kérdezte mögüle egy hang.

Az asszony a parton állt. Most vastag kabátban volt, csizmában, arcát sál fedte. Csak a szeme látszott, világos, mint a fagyott ég.

Gergő úgy érezte ijedtében megfagy a gerince. Remegett, és nem tudta, hogy ez a hidegtől vagy az ijedtségtől van.

– Ha félsz elengedni nyomasztó gondolataidat, akkor a legjobb helyre jöttél. Ürítsd ki az elmédet, a jég emlékezni fog helyetted. Recsegve-ropogva, de emlékezni fog – mondta. – A jég mindent megőriz.

Gergő térde megfeszült. A kopogás megszűnt. A jég felszínén hajszáltrepedések rajzolódtak ki, nem szétfutva, hanem összetartva, mintha valaki alulról rajzolna. A tanösvény felé pillantott. A nyomai ott voltak a hóban, de visszafelé nem vezettek sehová.

– Nem felejtani jöttem ide – mondta. – Csak... elcsendesedni. A város zajától menekültem, és reméltem, hogy kicsit megkönnyebbülök, ha eltöltök itt néhány percet.

– A csend itt dolgozik – felelte az asszony. – Ilyenkor rendet tehet a fejedben. De látom, hogy néhány percnél sokkal többre van szükséged.

A jég alatti sötétben árnyék mozdult. Nem hal volt. Hosszú, lassú forma, amely nem úszott, hanem állt. Gergő megérezte a hideget a mellkasában, mintha belülről fagyott volna meg a lelke.

– Ha most elmész – folytatta az asszony –, mindig vissza fogsz térni. Ha maradsz, megtanulsz lelassulni, hallgatni, körül ölel a természet. Lehet, hogy másokon is segíthetsz majd, és hidd el ennél nincs nagyobb boldogság.

A kopogás újraindult, közelebb, pontosabban. Gergő lehajolt. A jég tisztább lett egy tenyérnyi folton, és alatta arc rajzolódott ki, elmosódott, de ismerős, nem a sajátja, mégis hordozta minden döntését, amit nem mert kimondani.

Egy. Kettő.

A jég nem reccsent. Nem tört. Csak megnyílt, mint egy szem, amely eddig csukva volt.

Amikor reggel a parkolóban egy hókotró elhaladt, a tó sima volt, érintetlen. A stégen egy kesztyű feküdt, mereven, ujjai a víz felé mutattak. A tanösvény tábláján, a „Téli élővilág” cím alatt egy új sor jelent meg, vékony betűkkel:

„A jég nem elvesz. Megőriz.”

És ha nagyon nagy volt a csend, ha valaki nagyon figyelt akkor hallhatta, hogy a tó alól még számol valaki.

Tavaszi

Tavasszal a Királyréti tanösvény új táblákat kap.

Nem azért, mert a régiak elhasználódtak, hanem mert az erdő nem szereti, ha ugyanazt mondják kétszer. A hó alól előbukkan a föld sötét illata, a patakok megemelik a hangjukat, hóvirágok tízezrei bontják szirmukat, az egész környék simogat és a megújulás a tisztaság érzését sugározza.

A tó – a Királyréti Horgásztó – kiengedi, amit a jég megtartott.

Április elején érkezett László. Nem kirándulni. Nem tanulni. A nővére nevét kereste, aki ősszel tűnt el, és akiről azt mondták: biztos elindult vissza, csak rossz irányba. László nem hitt ebben.

A tanösvény elején megállt, a friss festékszagú táblát olvasta: „Az erdő tavasszal mindent megmutat.”

A tó partján a víz magasabban állt, mint máskor. A stég mellett apró tárgyak gyűltek össze: egy gomb, egy repedt lencse, egy kesztyű párja. László felismerte a gombot. Ugyanilyet varrt fel évekkal ezelőtt, amikor a nővére kabátja elszakadt.

– Meglátod, egyszer mindenki visszatér – szólalt meg az asszony mögötte.

Tavasszal nem viselt kabátot. Ruhája egyszerű volt, földszínű, mintha az avarból nőtt volna ki. Szeme most nem volt világos. Pont olyan volt, mint az ég gyorsan jött zápor után.

– Tudod, esetleg hogy hol van? – kérdezte László reménykedve.

Az asszony a tanösvény egyik új táblájára mutatott. Nem volt rajta kép. Csak nevek, finoman bekarcolva, egymás alatt. Némelyik halványan. Némelyik frissen.

A víz felszínén hullám futott végig. Nem szél volt. Arcok tükröződtek, egymás után, mintha sorban állnának. László úgy vélte, hogy meglátta a nővérét. Nem mozdult. Nem hívott. Csak mosolyogva bólintott, alig észrevehetően, de biztatón.

– Emlékezni fogsz mindenre, nem felejthetsz! – folytatta az asszony. – Ez a visszatérésed ára.

Cserébe Tündék vigyázzák majd az életed.

László akkor értette meg: a tó nem enged el mindenkit, de nem is tart meg senkit teljesen. Valamit mindig visszaad. Nevet. Tárgyat. Egy pillantást. Elég ahhoz, hogy az élők továbbmenjenek.

Amikor elindult visszafelé, a tanösvény már ott volt, ahol lennie kellett. A táblák tiszták voltak. A nevek eltűntek. Csak egy sor maradt, mintha mindig is oda tartozott volna:

„Aki itt maradt, az vigyáz rád.”

László úgy érezte, hogy az elméje kitisztult és mindent sokkal tisztábban lát, mint eddig.

Környékbeli erdészek mesélik gyakran, hogy úgy érzik, valaki figyel rájuk, valaki vigyázza a lépteiket, és ha a hazaindulás előtt a víz tükrébe nézel, mielőtt továbbindulsz, egy pillanatra úgy érzed, nem egyedül jöttél vissza az erdőből.

A tanösvény

A Királyréti Tanösvény nem kör. Mégis mindenki ugyanoda érkezik rajta. Aki végigmegy az állomásain, azt hiszi, tanul: fákról, vizekről, élővilágról. Pedig a tanösvény valójában választ. Ritkán talál arra méltót és alkalmasat, de akit kiválaszt, az többé nem csak ember. Valami több, sokkal több.

Nyár – A belépés

Nyáron a tanösvény elején a levegő könnyű, a felszíne tükröz. Itt tűnt el Márton. Nem hirtelen, nem erőszakkal. A tó megmutatta neki mindazt, amit magával hozott: a kimondatlan döntéseket, az elengedetlen múltat. Amikor belépett a vízbe, nem süllyedt el. Átment egy olyan létezésbe, amiről a környék lakói sokat beszélnek. Mondhatjuk, hogy legendák lettek.

Ősz – A megértés

Ősszel Anna érkezett. Ő már látni akart. A tanösvény középső állomásain – ahol a bomlásról és megújulásról szólnak a táblák – meglátta a többiek nyomát. Nem eltűntek voltak, hanem legendák. A tó ősszel megtart. Anna maradt. Megtanulta olvasni a levelek mozgását, az állatok menekülési irányát, a köd sűrűsödését. Ő lett az, aki figyelmeztet minden utazót, turistát és erdőben dolgozót – anélkül, hogy megszólalna.

Az erdő elvette tőle az időt. Helyette emlékezést és előrelátást adott.

Tél – Az eskü

Télen Gergő hallotta meg a jég alatti számolást. A tanösvény utolsó előtti állomásán, ahol a túlélésről szólna a tábla, a jég megnyílt előtte. Azért, hogy megőrizze.

A Tó körül az erdőben már ott voltak a többiek. Nem testtel, hanem fénnel és árnyékkal. Ott tette le az esküt, amit senki sem mondott ki: maradni akkor is, amikor minden más elhallgat.

Az utolsó állomásnál az erdő elvette tőle a félelmet. Helyette hallgatást adott.

Tavaszi – A visszatérés

Tavasszal László érkezett, keresni. A tanösvény elején új tábla állt, rajta üres hely. A tó visszaadta neki a nővére arcát – nem emberként, hanem máshogyan: könnyűn, áttetszőn, a víz felett lebegve. Ekkor értette meg.

Az eltűntek nem haltak meg. Tündékké váltak. Nem mesebeli, szárnyas lényekké, hanem az erdő őrzőivé. Azokká lettek, akik vigyáznak a víz tisztaságára, elvezetik az eltévedtet, elirányítják azt, aki ártani jön.

A tanösvény utolsó állomásán László meglátta őket együtt:

– Márton a víz mozgásában,

– Anna a köd határán,

– Gergő a fagy csöndjében.

És köztük az asszony, aki már nem volt asszony. Ő volt a kapu. A régi Tünde, akinek a Börzsöny a teste, a tanösvény az útja, a tó a szeme.

– Nem mindenki választhat – mondta. – De aki igen, az örökre marad, aki elmegy, az mindig visszatér

László visszafordult. Ő nem maradt. De amikor kilépett az erdőből, tudta: a Börzsöny nem maradt magára. Varázslatos lények őrzik.

Azóta, ha végigmész a tanösvényen, és minden állomásnál érzed, hogy valaki figyel, ne félj.

Ők Tündék akik megvédnek minden bajtól, ami rád leselkedik.

És ha a tó tükrében egy pillanatra nem magadat látod visszaneézni – akkor tudd, hogy azok Tündék és jó helyen jársz. Lehet, hogy Firtost látod a jó Tündét, vagy Olt néz vissza rád aki a Tündék

királyának a lánya és a folyók mélyén él. Akkor van igazán szerencséd, Ha Ramocsa a boldogság Tündéje tekint vissza rád.

A börzsönyi Tündék világa

A Börzsöny nem egyszerűen hegyvidék, hanem egy összefüggő, élő test.

Meredek hátai és mély völgyei úgy simulnak egymásba, mintha az erdő tudná, hol kell megnyílni és hol kell bezárkózni. A fák itt nem sorban állnak, hanem összebeszélnek: gyökereik a föld alatt érintkeznek, lombjaik fent suttognak. A levegő mindig kissé hűvösebb, nehezebb, telített gyantával, nedves köszaggal és az avar lassú bomlásának illatával.

A völgy mélyén, ahol az erdő lélegzete lelassul, fekszik a Királyréti Horgásztó. Vize nem csillog hivalkodóan: inkább elnyeli a fényt, mint egy régi tükör, amely már sok mindent látott. Reggelente pára ül rá, finoman elválasztva az eget a földtől, mintha a tó nem akarna dönteni, melyikhez tartozik. A part mentén nád és sás hajlik, a stégek csendesen nyúlnak a víz fölé, türelmesen, mintha tudnák, hogy itt nem a fogás a lényeg, hanem a várakozás.

A tó fölött, kissé hátrébb az erdőben bújik meg a Királyréti Vadászkastély. Falai nem uralják a tájat, inkább belesimulnak. A kő és a fa színei összezsengenek a környező törzsekkel, a tető vonala követi a hegy ívét. Olyan hely ez, ahol az ember érzi: nem ő a vendéglátó, hanem a vendég.

A kastély környékén a lépések tompábbak, a hangok visszafogottabbak, mintha a múlt itt még mindig jelen lenne – vadászatok emléke, tűz mellett elmondott történetek, hosszú hallgatások. Mindezt felülről a Várhegy őrzi. Nem hegyként, hanem óriásként. Széles hátát sűrű erdő borítja, oldalai meredeken ereszkednek a völgyekbe, mintha karjaival óvna azt, ami alatta fekszik: a tavat, a kastélyt, az ösvényeket. Ha felhő ül a csúcsára, olyan, mintha lehajtaná a fejét; ha kitisztul az ég, tekintete messzire ellát. Aki innen nézi a tájat, megérti, miért tűnik úgy, hogy a Börzsöny nem mozdulatlan – csak nagyon lassan lélegzik.

A horgásztó vize, a vadászkastély csendje és a Várhegy tömege együtt adják Királyrét igazi arcát: vadregényeset, de nem zordot; titokzatosat, de nem ellenségeset. Ez a táj nem hív hangosan. Megvárja, amíg az ember elcsendesedik – és csak akkor mutatja meg magát.

A vadregényes táj fölött, ahol a fák árnyéka már nem pusztán árnyék, hanem jelenlét, ott él az Erdei Asszony. Sokan mondják, hogy Ő jó Tünde, de lehet, hogy csak egy egyszerű ember, aki sokat tud és akar segíteni a környékelieknek.

Nem hívják a nevén. Ő a Nagyasszony. A Börzsöny lakói tudják: ami nevet kap, az közelebb kerül hozzájuk, és nem minden közeledést tűr meg sem az erdő, sem az ott élő varázslatos lények. Azt beszélnek, ő és a lánya lakják a Királyréti Vadászkastély csendes szárnyát. Nem uralkodnak rajta, inkább együtt lélegeznek vele. Hajnalban, amikor a pára még a fák között bolyong, halvány füst száll fel a kastély mögül, fanyar és zöld illatú: száradó füvek, gyökerek, kéreg és virágok szaga. Aki ezt megérzi, tudja, hogy a Nagyasszony ébren van.

Füvesasszony ő, gyógyító és bába. Tudja, melyik növény mikor gyógyít, és mikor hallgat. Ismeri a sebeket, amelyeket test hordoz, és azokat is, amelyeket csak az emlékezet ejt. Ha hívják, eljön. Ha nem hívják, akkor is tudja, mikor van rá szükség. A falvakban csendben ejtik ki a szavát, tisztelettel és óvatossággal, mert amit ad, az segít — de mindig árat kér. Nem pénzt, hanem figyelmet.

A lánya ritkán szól. Ő még sokat mereng, gondolatai messzire ugranak, majd varázsütésre visszatérnek. Nyugalma igéző, a legháborgóbb elme is azonnal elcsendesül halk szavára, a rohanó víz lelassul és csörgedezve folyik tovább. A tekintete élesebb, mint az anyjácé, mintha előbb látná

meg a következményt, mint az okot. Amikor a kastély körül jár, az erdő elcsendesedik, a madarak később szólalnak meg. Azt mondják, tanul. Nem könyvből, hanem a fák hajlásából, a víz mozgásából, a köd vastagságából. Ő lesz az, aki továbbviszi a tudást — ha eljön az ideje.

A bábaságról keveset beszélnek. Annyit tudni csak, hogy az asszony nemcsak a születésnél van jelen. Ott áll a határnál is, ahol az élet még gondolkodik. Ilyenkor a Vadászkastély ablakai sötétek maradnak, a Várhegy felől mintha nehezebb levegő ereszkedne le.

A gyermekek, akik ott jönnek világra, különösképpen értik később az erdőt. Nem tévednek el. Vagy ha igen, mindig visszatálnak. Olyan erős tölgyekké válnak, akiket nem hajt meg semmilyen vihar. Félik is őket. Mert aki gyógyít, az tud ártani is. Aki életet segít világra, az tudja, hol gyenge az a szál. De soha nem hallani, hogy ártottak volna. Csak annyit mondanak: nem avatkoznak be, ha az erdő mást dönt.

Estéknént, amikor a Várhegy árnyéka hosszúra nyúlik, a vadászkastély körül gyakran látni két alakot. Az egyik lassú, biztos léptekkel járja a kert szélét. A másik megáll, figyel, mintha számolna. Nem őrzik a helyet. Részei annak.

És ha a tanösvényről letérve valaki túl közel merészkedik, különös érzés fogja el: mintha egyszerre lennének vendég és betolakodó. Ilyenkor jobb visszafordulni. Nem haragból — hanem tiszteletből.

Mert az erdei asszony és a lánya nem urai a Börzsönynek. Ők a kezei.

A Táltos

A vadászkastély csendje akkor változott meg, amikor megszületett Miklós.

Nem sírt fel úgy, mint más gyermekek. A hangja mélyebb volt, rövidebb, mintha nem levegőt kérne, hanem választ adna valamire. A Börzsöny azon a hajnalon különösen figyelt: a köd nem oszlott fel, a madarak késve szólaltak meg, és a Várhegy oldalában apró kőomlás indult meg, mintha az óriás megmozdította volna az ujjait.

A fiú az erdei asszony lányának gyermeke volt. Apjáról nem beszéltek. Nem titokból – hanem mert nem volt rá szó, amely elbírta volna az igazságot. Születését követő napokban az újszülött hosszú időre láthatatlanná vált. Csak az anyja láthatta majd egy hónapig.

Időnként idegenek számára is fel-felbukkant, de csak távoli látomásként, néhány pillanatra csupán. A bába-gyógyító anya tudta már az első éjszakán: ez a gyermek nem csak ide született, hanem ide tartozik.

Csecsemőként Miklós nem nézett üresen a világba. Tekintete megállt a dolgokon. A kőfalakon. A gerendák erezetén. A kandalló kövein. Ha kivitték a kastély mögé, és a földre fektették, a kavicsok lassan elcsendesedtek körülötte, mintha helyet csinálnának. Nem mozdultak el — inkább megnyugodtak.

– Hallja Őket – mondta egyszer az erdei asszony halkan.

– Mit? – kérdezték a körülötte állók.

– Amit mi már nem. A Köveket

Mert Miklós tizennégy hónaposan már beszélt a hegy köveivel.

- Kavi – becézte őket. Nem szavakkal. Nem hanggal. Úgy, ahogy a víz tudja, merre kell folynia, és a fa tudja, mikor kell lombot bontania. Ha a Várhegy oldalában jártak vele, a gyermek nyugtalanzkodott ott, ahol régi sebek futottak a kőzetben. Másutt elmosolyodott, és amerre járt, ott nem gördültek le a kövek, nem csúszott meg az út.

A tündék korán megjelentek.

Nem úgy, ahogy a mesékben mondják. Nem fényleő szárnyakkal. Inkább jelenléttel. Egy árnyékkal a ködben. Egy lépéssel kevesebb zaj az avarban. Ők voltak azok, akiket kiválasztottak: Márton a víz mozgásában, Anna a köd peremén, Gergő a fagy csöndjében. Most mind Őt őrizték.

Az irigyeket, akik rosszat gondoltak a gyerekekről, azt az erdő gyorsan tanította. A Tündék tudták, hogy sokan nem értik milyen utat szánt Neki a sors. Tudását és lelkierejét gyakran félre értették és ártó szándékkal közeledtek felé. Ezeket az embereket szelíd leckékkel próbálták a helyes útra terelni. Nem büntetés volt ez — csak figyelmeztetés. A Tündék nem bántottak. Csak helyreállították az egyensúlyt.

– Táltos lesz – suttogták a falvakban.
– Vagy már az – tették hozzá óvatosabban.

A Királyréti Vadászkastély körül Miklós növekedésével együtt változott a világ. A fák gyorsabban gyógyultak metszés után. A forrás vize tisztább lett. A tanösvényen ritkábban sérültek meg az emberek, mintha valaki előbb szolt volna a gyökereknek és köveknek, hogy tartsák meg a lépéseket.

Az erdei asszony lánya figyelte a fiát, és tudta: nem tarthatja meg sokáig csak magának. A Táltos nem tulajdon. Ő egy átjáró, egy kapocs, két világ között.

Esténként Miklós a kastély küszöbén ült, tenyerét a földre tette, és a kövek válaszoltak neki. Régi történeteket mondtak: tűzről, vízről, esküről, őrzésről. A fiú hallgatta őket, komolyan, ahogy csak az tud, aki még nem felejtette el, honnan jött.

Amikor Miklós már biztosan járt, az anyja elkezdte magával vinni az erdő mélyére. Nem ösvényeken. Nem tanösvényen. Hanem azokon az utakon, amelyeket csak az ismer, aki tudja, hol nem szabad a bozótba vágni, és hol kell megállni egy pillanatra, mielőtt továbbindul.

A Börzsöny tele van régi kunyhókkal. Nem mind látszik egyszerre. Van, amelyik csak ködben jelenik meg, van, amelyikhez előbb el kell tévedni. Ezek nem lakóhelyek, hanem állomások – az erdő emlékezetének csomópontjai.

– Mindegyik másért maradt itt – mondta az anyja. – És mindegyik mást őriz.

A fiú nézte az anyja szemét, majd az arcát. Azután fejét az erdő felé fordította. Hallgatta az erdőt, a földet, a levegőt.

A mohos kunyhó – az átváltozás kezdete

Az első kunyhó alacsony volt, majdnem belesüppedt a földbe. A tetejét vastag moha borította, az ajtaja sosem volt teljesen csukva. Itt laktak azok a tündék, akik állattá lettek.

Azt beszéltek, aki itt aludt egy éjszakát, reggel nem biztos, hogy két lábon kelt fel. Volt, aki szarvasként futott ki a tisztásra, más rókaként, madárként. Nem átok volt ez. Menekülés a gondolatok elől. Akik túl sokat tudtak az emberekről, itt tanulták meg elengedni a terheket, a szavakat.

Miklós megállt az ajtóban, letette a kezét a küszöbre.

– Ők még emlékeznek – mondta.

Az anyja nem kérdezte, honnan tudja.

A füstszagú kunyhó – a test elhagyása

A második kunyhó közel volt egy régi faszénégető helyhez. Fekete kövek vették körül, és mindig füstszag lengte be, még akkor is, ha évtizedek óta nem gyújtottak tüzet. Itt azok a tündék éltek, akik fénné és árnyékká változtak.

Róluk azt mondták, hogy egyszer emberek voltak, akik nem tudták elviselni a saját testük korlátait. Itt tanulták meg, hogyan lehet kilépni belőle. Ők voltak azok, akik a ködben jelennek meg, és a fényt elcsúsztatják egy fél lépéssel.

Miklós itt könnyezni kezdett, pedig nem félt.

– Túl könnyűek – suttozta.

Az anyja tudta: a fiú érzi azt is ha valami hiányzik, nem csak a másokban szunnyadó erőt.

A gyökérkunyhó – a növénné válás

A harmadik kunyhót majdnem teljesen benőtte az erdő. Gyökerek tartották össze a falait, a tetőn fiatal fák nőttek. Itt éltek azok a tündék, akik fává, bokorrá, gyökérré lettek.

Ők voltak a legcsendesebbek. Nem jártak el sehova. Nem figyelmeztettek senkit. Ők tartották meg a hegyet, amikor eső áztatta, és ők engedték el a leveleket őszelel. Az átváltozásuk lassú volt, fájdalom nélküli, visszafordíthatatlan.

Miklós leült egy gyökerek mellé.

– Ők vigyáznak a legjobban mindenre körülöttünk – mondta.

Az anyja bólintott. – Mert Ők már nem választhatnak. Ők ebben a létben vannak. Örökké.

A kőkunyhó – a hegy hangja

Volt egy kunyhó, amely nem fából épült. Kövekből állt, illesztés nélkül. Aki belépett, úgy érezte, mintha a hegy gyomrában állna. Itt azok a tündék éltek, akik kővé változtak – vagy inkább: visszatértek oda, ahonnan a hegy született.

Ez lett Miklós kedvenc helye.

A kövek beszéltek hozzá. Régi csúszásokról, tüzekről, víz alatti időkről. Arról, mikor kell megtartani az embert, és mikor kell elengedni.

– Nem mind marad itt örökre – mondta a fiú halkán. – De mind ide tér vissza.

Az anyja akkor értette meg: ezek a kunyhók nem a múltat mutatják, hanem iskolák, és az átváltozás nem büntetés, hanem szolgálat.

Amikor visszaindultak a Vadász kastély felé, a köd lassan felszállt. A kunyhók mögöttük eltűntek, mintha sosem lettek volna ott.

De az erdő más lett körülöttük: figyelmesebb, feszesebb.

Miklós megszorította az anyja kezét.

– Egyszer majd nekem is lesz helyem – mondta.

Az anyja nem válaszolt.

A Várhegy válaszolt helyette, mélyről, köveken át: Egyszer majd nagyon-nagyon hosszú idő múlva.

Az Arany-Sárkány támadása

Az első jelentések nem voltak feltűnőek. Egy statisztika itt, egy mellékes megjegyzés ott. Aztán valaki a kormány egyik háttérintézményében egymás mellé tette az adatokat, és nem tudta többé félretenni őket.

Bármilyen történt az országban – gazdasági válság, járvány, természeti csapás, társadalmi feszültség – volt egy térség, ahol nem romlottak a mutatók. Nem ugrott meg az elvándorlás. Nem nőtt az

erőszak. Nem estek szét a közösségek. Sőt, lassú, nehezen mérhető, de egyértelmű lelki stabilitás volt jelen.

Ez a térség a Duna-Kanyar északi része a Börzsöny volt.

A falvak nevei újra és újra előkerültek az elemzésekben, mintha valami láthatatlan fonál fűzné őket össze:

Kemence – ahol a közösség összetartása generációkon átívelt

Perőcsény – ahol a fiatalok visszatértek, nem elmentek

Máriatábornosztra – ahol Nagyasszonyunk kultusza a példa

Kóspallag – ahol a konfliktusok nem elmérgesedtek, hanem elcsendesedtek

Nagybörzsöny – ahol a múlt nem teher, hanem iránytű maradt

Szokolya – a kapu, ahol az érkezők lassulni kezdtek

Királyrét – a Börzsöny csakrája, a szív, ahol az egyensúly érezhető volt, nem magyarázható

A jelentés készítői nem írták le a szót, de gondolták: egyensúly.

Nem volt itt kiugró gazdagság. Nem voltak csodás fejlesztések. Sőt, mintha az idő megállt volna, és ez az álló idő mintha védelmet nyújtana az olyan kihívásokkal szemben, ami a városlakókat sokszorosán sújtja. Nem történt semmi, ami indokolta volna a jelenséget – a megszokott logika szerint. Az emberek mégis másként beszéltek. Lassabban. Pontosabban. Ritkábban bánták meg a szavaikat, mondataikat, gondolataikat.

Egy belső feljegyzésben ez állt:

> „Mintha lenne egy térség, ahol a dolgok nem kisiklanak, hanem visszatálnak Önmagukhoz.”

Amikor elemzők lepték el a környéket, a szakértők ugyanarra lettek figyelmesek:

Az erdő nem háttér volt, hanem résztvevő.

A hegyek nem elszigeteltek, hanem összekötnék.

A falvak nem védekeztek, hanem alkalmazkodtak.

És volt még valami.

A Börzsöny menti falvak lakói nem beszéltek erről. Ha kérdezték őket, csak vállat vontak.

– Itt mindig így volt, már az ükapáink idején is. – mondták.

– Az erdő megtart bennünket, csak egy kicsit kell odafigyelni. – mondták mások.

– Ha figyelsz, nem billen ki semmi az egyensúlyból. Semmi ördögösség nincs benne csak tudni kell, hogy mik a határok, és nem azok áttörésére kell energiát pazarolni. – tették hozzá halkan.

Az egyik jelentés végére kézzel írt megjegyzés került, ismeretlen tollból:

„Nem fejleszteni kell. Nem kell irányítani. Csak nem kell Őket megzavarni, hagyni kell, hogy úgy éljenek tovább a természettel, mint eddig.”

A városban ez sok embert nagyon idegesített.

Hiányzott nekik az aszfalt melege, a benzingőz illata.

Dideregtek a téli fagyban, öklendezve szagolták a trágya szagát, dühöngve fúrták fejüket a párna alá, amikor hajnalban a kakas kukorékol. Volt aki úgy vélte, érdemes lenne betiltani a kakas kukorékolást. Tanulmányokat rendeltek és írtak, hogy vajon miért ugat a kutya.

Odafent, a Várhegy kőteste alatt, Miklós akkoriban már tudta, miről van szó.

A tündék figyeltek.

A kunyhók álltak.

A hegy beszélt.

Nem avatkoztak be a világ dolgaiba – csak kiegyenlítették a hatásokat, amit a beavatkozások idéztek elő.

Folyamatosan.

De ez a kiegyenlítés egyre nehezebb volt, mert egyre több zaj érkezett a városból.

Ott sem mennek mindig jól a dolgok, ahol őrzők vannak, de odafigyeléssel a dolgok mindig a helyükre kerülnek.

A pénz, akit hívjunk Sárkánynak, anélkül hogy értette volna, mi történik itt, egy darabig még békében hagyta a Börzsönyt.

A változás nem zajjal érkezett, hanem ígérekkel.

Hatalmas arany kincsekről beszéltek, bányákról, tartalékokról, ami kivehető a földből, és az majd jóllétet hoz.

Először csak térképek jelentek meg a tárgyalóasztalokon. Színes nyilak, vastag vonalak, szavak, amelyek jól hangzottak: fejlesztés, fenntarthatóság, zöld energia, kihasználatlan potenciál. A Börzsöny neve egyre gyakrabban hangzott el olyan szobákban, ahol sosem nyitottak ablakot!

A pénz csendesen szivárgott be.

Új utak tervei.

„Természetközeli” szálláshelyek.

Élménypark, zöldnek, szelídnek mondván.

A városi okoskodók megérkeztek.

Cipőjük talpán még ott volt az aszfalt pora, amikor kijelentették, hogy értik a vidéket.

Diagramokat mutattak, és mosolyogva magyarázták, hogyan lehetne jobban csinálni azt, ami itt mindig is működött.

A falvakban először csendesen figyeltek.

Nem értette a paraszt, aki negyven éve hajnalban kel megfeji a tehenet, kiszállítja a friss tejet a megrendelőknek, hogy miért jobb az ezer kilométerről szállított homogénezett tej

Aztán vitatkoztak, mert nem értették, hogy mitől is lesz jobb, ha egy hektár földért, ami jószerivel 1 milliót ér, a városi 40 milliót fizet.

Érezték, hogy támadás alatt állnak, de még nem tudták, hogy az Arany-Sárkány támadási fortélyait kell legyőzniük.

Aztán újra elhallgattak, de most már dühösen, a tehetetlenség érzetével a lelkükben.

Az egyensúly nem omlott össze, de csúnyán elcsúszott, a szimmetria megszűnt.

A tanösvényen egy tábla félrebillent. A horgásztónál egy reggel zavaros volt a víz. A Királyrét fölött a köd vastagabb lett, nem védelmezőn, hanem fojtón. A Várhegy kövei éjszakánként halkabban szóltak Miklóshoz.

– Nem figyelnek, mert nem akarnak figyelni – mondta a hegy.

– Nem hallanak, mert nem akarnak hallani semmit, ami más mint amit Ők mondanak. – felelte a fiú.

Miklós akkor már nem volt gyermek. A szeme mélyebb lett, a hangja ritkábban szólt, de amikor igen, a kövek megálltak. Tudta, ez nem olyan veszély, amit el lehet terelni egy eltévedt túrázóval vagy egy megcsúszó kővel. Ez nehéz akarat volt. Erőteljes szándék.

Egy este felment a régi kunyhókhoz. Nem mindhez. Csak azokhoz, amelyek még válaszoltak.

A mohos kunyhónál megmozdult az avar. Az állattá vált tündék közelebb húzódtak.

A füstszagúnál sűrűbb lett a köd. A testetlenek figyeltek.

A gyökérkunyhónál a fák megfeszültek, mintha várnának.

A kőkunyhónál a hegy végre hangosan szólt.

– Egyedül nem győzheted meg Őket. Sajnos süketek és vakok. A város zaja tönkretette Őket, már nem hallják a csendes szót – mondta. – A Te erőd nem a kiáltásban, nem a zajban van. Hogyan tudod megvédeni a Börzsönyt és az elcsendesedés irányába terelni Őket?

Miklós térdre ereszkedett, tenyerét a földre tette. Nem parancsolt. Kért.

– Nem elvenni akarok – mondta a tündéknek. – Megtartani akarom azt, ami nekünk itt érték.

– Nagy dolgot kérsz, amiért fizetned kell. – felelte az erdő. - Nem vérrel, nem étellel, de láthatóvá kell válnod, meg kell, hogy ismerjenek a *Gyütt-Mentek* is.

A tündék eddig árnyékban léteztek, de most meg kellett mutatkozniuk – nem mindenkinek, csak azoknak az embereknek, akik túlságosan biztosak voltak a dolgukban, és mindenáron meg akarták változtatni az itteniek életét, mert azt hitték, hogy minden ember csak a vagyon, a birtoklás után nyújtózkodik.

Másnap a döntéshozók közül néhányan rosszul aludtak. Álmukban erdők állták el az útjukat. Pénz foszlott szét a kezükben, számok váltak köddé álmukban, térképek üresedtek ki a szemük előtt, és az utak egymásba görbültek.

Nem történt baleset. Nem volt botrány. Csak bizonytalanság. Olyan, amelyet nem lehetett prezentációval legyőzni.

A beruházások lassultak. Az egyik út „véletlenül” máshová került. Egy projekt túl drágává vált. Egy másik értelmét veszítette. A tervezett út – amelyet a városi okoskodók elengedhetetlen összekötő elemnek neveztek – egy reggel már nem ott futott, ahol a térképeken. A föld megcsúszott ugyan, de nem omlott. A kövek úgy rendeződtek, mintha mindig is máshol lett volna a helyük. A munkagépek nem rongálódtak meg, csak nem tudtak továbbmenni. A sofőrök kiszálltak, körbenéztek, és mind ugyanazt mondták:

– Nem jó itt. A fene fog itt dolgozni!

Miklós nem szólt róla senkinek, de az erő nem a rombolásban volt, hanem az irány elvételésében.

A falubeliek között volt aki irigy lett, volt, aki elhitte, hogy a pénz majd könnyebbé teszi azt, amit az erdő eddig megtartott.

Egy ember – nem gonoszból, hanem félelemből – elkezdett beszélni. Elmondta, mikor hol jelenik meg Miklós. Merre jár az anyjával. Hol vannak a kunyhók. Azt hitte, információt ad. Valójában azonban kaput nyitott a Tündék felé.

Az egyensúly ekkor billent meg igazán.

A tanösvényen kidőlt egy fa, rossz irányba. A horgásztó vize napokra zavaros maradt. A tündék nem tűntek el – visszahúzódtak.

Aki elárulta a rendet, annak most éreznie kellett, milyen az, amikor nincs, ami megtartsa az egyensúlyt, megtartsa a rendet.

A városban, egy belső jelentés született. Nem a fejlesztésekről szólt, hanem egy anomáliáról. Egy térségről, ahol a döntések rendre értelmüket veszítik. Ahol a modellek nem működnek. Ahol – és ezt már nem írták le – mintha valaki harcolna ellenük.

A kormány nem hitt tündékben. De hitt a hatalomban. És a hatalom nem szereti, ha nem ő beszél utoljára.

Miklós ekkor a Tündékhez fordult segítségért.
A kunyhók újra megnyíltak.

Az áruló falubeli reggel arra ébredt, hogy mindent elfelejtett, amit mondani akart. Nem büntetésként. Az erdő visszavette tőle azt, amit nem tudott hordozni.

A kormány végül nem küldött több szakértőt. Csak egyetlen embert kértek arra, hogy derítse fel, hogy mi okozza az anomáliát. Figyelni. Hallgatni. Jelenteni.

A jelentés rövid volt:

„Van egy hely, ahol a döntések más szellemenben születnek. Nem ellenünk működik, de sajnos mi nem értünk hozzá. Nem lesz semmi gond addig, amíg lesz olyan döntéshozó, aki érti, hogy nem mindent kell megcsinálni, amit meg lehet.”

A befektetők dühösen keresték a felelősöket, és egymás után vonták meg a támogatásukat a nagyszerű projektől.

Megállt a billenés, sőt az egyensúly lassan helyreállt. Igaz ugyan, hogy nem teljesen, de alig-alig tért el a kiinduló helyzettől.

Miklós a Várhegy oldalában állt, amikor a kövek újra megszólaltak.

– Ezt még tanulod kell és sokat kell felejtened is. – mondták. – Nem lesz könnyű. Az őrzés nem harc.

– Tudom – felelte. – De ha a kérést nem hallják a fejükben lévő zaj miatt, akkor csak Tőletek kérhetek.

A tündék lassan eltűntek, mint egy tovatűnő visszhang.

A környék lakói fecsegni kezdtek arról, hogy a Tündék már nem csak az erdőt és az itt élőket védik, hanem a határt is.

A határt, ember és vágy között.

VÉGE

- többet meríteni a királyi vadászat és a régi kohók/vízművek motívumából,
- vagy a közeli Márianosztra Nagyasszony-kultuszát finoman beemelni,
- illetve a Várhegyet még erősebben „másvilági kapuként” kezelni (ami általános hegyi-monda motívum).